

1

La vârsta de optzeci și cinci de ani, bunicul meu, Napoleon, s-a hotărât să înceapă o viață nouă. A târât-o pe bunica Joséphine în fața instanței. Ea, cum nu a știut niciodată să îl refuze, s-a lăsat dusă.

Au divorțat în cea dintâi zi de toamnă.

– Vreau să încep o viață nouă, i-a spus el judecătorului care se ocupa de caz.

– Este dreptul dumneavoastră, i-a răspuns acesta.

I-am însoțit, împreună cu părinții mei, la judecătorie. Tata spera ca Napoleon să își piardă entuziasmul față de idee în ultima clipă, însă eu știam sigur că se înșală: bunicul nu se răzgândea niciodată.

Bunica Joséphine se zguduia de plâns. O țineam de mână și îi dădeam șervețele de hârtie, care se îmbibau cu lacrimi în câteva secunde.

– Mulțumesc, Leonard, dragă, spunea ea. Ce bestie, Napoleon ăsta, totuși!

Și-a suflat nasul, a oftat, iar pe buzele ei a apărut un zâmbet foarte blând, foarte înțelegător.

– În fine, a reluat ea, dacă așa vrea el... bestia cocoșată.

Bunicul se ridica la înălțimea numelui pe care îl purta. Pe treptele judecătoriei, cu mâinile vârate în buzunarele pantalonilor albi, noi-nouți, avea aerul mândru și imperial al cuiva care tocmai a

cucerit un imperiu. Arunca asupra străzii și trecătorilor o privire satisfăcută și superioară.

Îl admiram. Îmi spuneam că viața are secretele ei și că bunicul le cunoaște pe toate.

Era la începutul toamnei, aerul era plăcut și umed. Joséphine tremura și își ridica gulerul hainei.

– Trebuie să sărbătorim! a declarat Napoleon.

Mama și tata nu au fost de acord, iar Joséphine cu atât mai puțin, așa că ne-am îndreptat pur și simplu spre metrou.

– N-ai vrea o înghețată de vanilie? m-a întrebat Napoleon în fața standului unui vânzător stradal.

I-a întins tânărului o bancnotă.

– Două înghețate, una pentru mine și cealaltă pentru Coco al meu. Cu frișcă? Da. Hm, Coco, frișcă?

Mi-a făcut cu ochiul. Eu am dat din cap că da. Mama a ridicat din umeri. Tata privea drept înainte, cu ochii goi.

– Bineînțeles că dragul meu Coco vrea cu frișcă!

Coco... Îmi spunea Coco dintotdeauna. Nu știam de ce, însă îmi plăcea să îmi imaginez că, în sălile și în ringurile de box pe care le frecventase cândva, toată lumea se numea Coco.

Nimic de-a face cu Leonard. Leonard Veselie. Aveam zece ani, lumea îmi părea încă indescifrabilă, misterioasă, puțin ostilă și deseori mă invadea senzația că silueta mea nu se imprima pe retina persoanelor cu care mă intersectam. Liniștitor, Napoleon îmi spunea că un boxer nu are nevoie să fie musculos și că majoritatea campionilor nu fuseseră mari decât prin clasa și talentul lor; însă eu nu eram boxer. Eu eram omul invizibil.

Am apărut într-o seară furtunoasă; becurile din cameră se arseseră, iar primele mele țipete pe lumea asta au țâșnit prin beznă. Micul Veselie a sosit astfel în întunericul pe care zece ani nu fuseseră de ajuns ca să îl risipească.

– E bună, Coco? m-a întrebat Napoleon.

– Delicioasă, i-am răspuns. Mulțumesc!

Bunica se mai liniștise un pic. I-am întâlnit privirea ternă, iar ea a surâs.

– Să-ți fie de bine, mi-a șoptit.

Vânzătorul i-a întins restul lui Napoleon, care l-a întrebat:

– Ce vârstă aveți?

– Douăzeci și trei, domnule. De ce?

– Fără motiv, doar așa, ca să știu. Păstrați restul. Da, da, sigur.

Azi e zi de sărbătoare!

– Hai, că asta mai lipsea, a șușotit bunica.

În trenul spre casă am rămas cu toții tăcuți, așezați între oamenii care se întorceau de la serviciu. Bunica își mai revenise; și-a pudrat din nou obrazii, iar eu m-am ghemuit în ea, de parcă aș fi simțit că în curând aveam să ne despărțim. Cu fața întoarsă spre geam, privea cum se înșiruiau peisajele. Tristețea îi dădea un fel de frumusețe foarte demnă. Din când în când îi arunca o privire celui cu care își împărțise viața. Ochii ei aveau culoarea frunzelor veștejite care plutesc spre cer. Mă întrebam ce gânduri ar fi putut stârni zâmbetele fugare care îi înfloreau pe buze la răstimpuri.

Îmi spuneam că ea înțelege totul.

Cât despre bunicul, el avea mustăți albe, din înghețată de vanilie. Își cocoșase picioarele pe bancheta din față. Și fluiera.

– Ce zi grozavă am avut! a exclamat.

– Exact asta voiam să spun și eu, a șușotit bunica.

În săptămâna care a urmat, am condus-o cu toții pe Joséphine la gara din Lyon – chiar și Napoleon. Se hotărâse să se întoarcă în sudul Franței, în apropiere de Aix-en-Provence, unde se născuse și unde o aștepta o casuță din care se mutase nepoata ei. Trebuie să vedem partea bună a lucrurilor, spunea ea. Avea să își refacă legăturile cu prietenele din trecut, să pășească din nou pe potecile copilăriei. Și, mai presus de toate, avea să aibă parte de soare și lumină.

– O să îmi fie mai cald decât vouă!

Ca pentru a-i adevări spusele, o ploaie tristă cădea în stropi fini pe geamurile gării. Am așteptat trenul pe peron, în mijlocul unui morman de valize. Bunicul străbătea peronul în lung și-n lat, cu pași mari, de parcă s-ar fi temut că trenul nu avea să mai sosească.

– Micul meu Leonard, ai să vii să mă vizitezi? m-a întrebat bunica.

În locul meu a răspuns mama:

– Desigur, o să venim des. Oricum, nu e așa departe.

– Și tu ai să ne vizitezi, a adăugat tata.

– Dacă mă cheamă Napoleon, am să vin. Să-i spuneți. Îl cunosc, bestie cocoșată, mai bine ca oricine și știu exact ce...

A părut să se gândească preț de câteva secunde, după care a reluat:

– În fine, nu, nu-i mai spuneți nimic. Când s-o simți mizerabil, are să mă implore el singur. Mizerabil ca un măr putred, tot...

Bunicul, care sosise alergând cu pas ușor, a întrerupt-o:

– Se apropie trenul! Pregătiți-vă! Să nu-l pierdem!

– Ai măcar gentilețea să spui o vorbă bună, a zis tata.

Înhățând valiza cea mai grea, Napoleon s-a întors către Joséphine și i-a șoptit cu o voce foarte tandră:

– Hai, că ți-am luat-o pe prima.

– Frumos din partea ta.

Am instalat-o pe Joséphine pe locul ei. Napoleon și tata i-au așezat bagajele de jur împrejur. L-am auzit pe bunicul șoptindu-i unei pasagere:

– Aveți mare grijă de ea. Nu pare, însă este foarte firavă.

– Ce i-ai spus doamnei? l-a întrebat bunica.

– Nimic, nimic, spuneam că trenurile întârzie tot timpul.

Am coborât pe peron. Un glas a anunțat că trenul spre Aix-en-Provence urmează să plece. De dincolo de geam, Joséphine arbora o figură zâmbitoare, de parcă ar fi plecat în vacanță.

Trenul a alunecat prin fața noastră, ne-am făcut mici semne de la revedere. Farul roșu al celui din urmă vagon a dispărut în ceață. Se sfârșise. Vocea anunța un alt tren.

– Hai să bem un pahar! a spus Napoleon. Fac eu cinste.

În cafeneaua în care călătorii se înghesuiau ciorchine, Napoleon a găsit o banchetă, pe care ne-am îngărmădit cu toții. Avea nenumărate planuri.

– Mai întâi să refac casa, a spus. Să pun tapet, să reîmprospătez vopselele, să peticesc un pic peste tot. Un pic de dichiseală, ce să mai!

– O să chem un meșter, a spus tata.

– Ba niciun meșter. O să fac totul singur. Coco al meu are să mă ajute, a spus, punctându-și fraza cu un pumn în umărul meu.

– Nu e tocmai chibzuit, i-a spus mama, ar trebui să-l ascultați pe fiul dumneavoastră.

Tata a încuviințat din cap și a întărit:

– Așa este, tată, gândește-te. Cu un meșter ar fi, probabil, mai simplu! El ar face partea cea mai grea.

– Exact! a strigat bunicul, iar eu m-aș mulțumi cu firimiturile. Ca o vrăbiuță! Niciodată! Am să fac totul eu însumi. Țineți cont de faptul că nu v-am cerut nimic. Dacă aveți de gând să mă umiliți, puteți să vă vedeți de treabă. Am să mă descurc foarte bine de unul singur. Singur sau împreună cu Coco al meu. Ca să instalez și sala de gimnastică.

– Sala de gimnastică? a strigat tata. De ce nu și de haltere?

– Nu-i o idee rea asta cu halterele. Nu mă gândisem. O notez.

Tata a oftat și a schimbat o privire cu mama înainte de a-și drege glasul, ca să spună răspicat:

– Sincer, tată, dacă te interesează părerea mea...

– Nu te mai obosi, i-a tăiat-o scurt Napoleon, sorbind din Cola cu paiul, știu foarte bine ce crezi despre toată povestea asta.

Nu, nu erau de acord. Mai ales tata. La optzeci și patru de ani, aproape optzeci și cinci, nu divorțezi. Nu-ți instalezi o sală de gimnastică și accepți ajutor când faci reamenajări interioare. Și, de altfel, nu faci reamenajări interioare la vârsta asta. Nici exterioare. De niciun fel. Aștepți. Aștepți sfârșitul.

– Dar, în fond, a continuat Napoleon, legat de ceea ce crezi tu, ei bine, nu-mi pasă. N-am nevoie de permisiunea ta. Pricepi?

Tata a roșit violent; figura lui revoltată s-a schimonosit într-o clipă, însă mâna mamei așezată discret pe antebrațul lui i-a domolit furia.

– Cred că situația mă depășește, s-a mulțumit el să bombăne.

Napoleon mi-a făcut cu ochiul și mi-a spus:

– *Laŭ vi, ĉu mi estis sufiĉe klara, Bubo?*

Ceea ce voia să însemne „Crezi că am fost suficient de clar, Coco dragă?” în esperanto, acea limbă pe care bunicul o vorbea în mod curent și din care mă învățase noțiunile de bază. Am dat din cap aprobator. Esperanto devenise limba noastră secretă, a mea și a bunicului, pe care o foloseam când aveam un secret de împărtășit. Adoram sonoritățile acelea stranii și totodată familiare care veneau

din ținuturi îndepărtate; îmi plăcea limba aceea care îți lasă impresia că ai în gură lumea întreagă. O învățase în prima parte a vieții, când dezlănțuia fulgerele pe ringurile de box, ca să poată comunica cu boxerii străini, să se poată înțelege cu sportivii și să tragă astfel pe sfoară pe toată lumea – antrenori, impresari sau jurnaliști.

– Ce-a spus? a întrebat tata.

– Nimic, nimic, i-am răspuns. A spus că sunteți foarte drăguți că vă faceți griji pentru el.

Am ieșit din gară. Un șir neîntrerupt de taxiuri își aștepta călătorii.

– Hep! a strigat bunicul în direcția unui șofer. Liber?

– Da, liber.

– E bine, a spus Napoleon. Și eu la fel.

Și a izbucnit în râs.

Napoleon avusese deja două vieți și cu siguranță mai avea o grămadă de rezervă, la fel ca pisicile. În prima viață frecventase ringurile de box din întreaga lume și ținuse prima pagină în numeroase ziare. Cunoscuse gloria obscură a sălilor de campionat, pocnetele blițurilor, bucuria scurtă a victoriilor și singurătatea nesfârșită a vestiarelor de după înfrângeri. Apoi a pus punct acestei cariere în mod brutal, din motive care nouă ne cam scăpau.

După care a devenit șofer de taxi. *Taximan*, cum îi plăcea să spună, luându-și un accent american. Niciodată nu își dăduse jos borna fixată pe acoperișul mașinii. Când venea să mă ia de la școală, o aprindea, iar pe timp de iarnă, din întuneric se desprindeau cele trei litere, TA I, X-ul refuzând să se aprindă. Ușa din spate a Peugeot-ului 404 se deschidea, iar el își lua un aer ceremonios și mă întreba:

– Unde dorește să meargă domnul?

Dar în vinerea aceea, la o săptămână după plecarea lui Joséphine, mi-a spus pur și simplu:

– Hai să te duc undeva.

– La bowling?

– Nu, nu la bowling, ai să vezi tu.

Napoleon mi-a explicat că s-a gândit bine și că începutul celei de-a treia vieți trebuia să fie marcat de un eveniment important.

– Un eveniment fericit, a exclamat el, fără să acorde prioritate mașinii care venea din dreapta.

– Bine, dar ai întors pe stânga, bunicule.
– Nu-i problemă, mi-a răspuns. În Anglia se întoarce foarte bine pe stânga!

– Dar nu suntem în Anglia!

– Ce tot claxonează în halul ăsta de la o vreme încoace? Ai idee?

– Bunicule, în ce an ți-ai luat permisul de conducere?

– În primul rând, de azi înainte să nu-mi mai spui așa. Și-apoi, despre ce permis vorbești?

Soarele începuse să coboare pe cer.

La fiecare intersecție, întindea brațul din reflex în fața mea, ca să mă împiedice să zbor prin parbriz în cazul unei frâne bruște, de parcă mașina lui nu ar fi fost dotată dintotdeauna cu centuri de siguranță. Am mers așa vreo jumătate de oră, după care am ieșit de pe stradă și am apucat-o pe un drum de țară.

– Aici e. Mă rog, așa cred.

Am citit cele trei litere care marcau intrarea.

– SPA*, am zis.

– E bine, știi trei litere. E de ajuns. Știi suficient cât să te descurci. Hai, *go*, să mergem.

– Vrei să adopți un câine? l-am întrebat în timp ce pășeam pe aleile betonate ale adăpostului.

– Nu, nu, vezi bine doar, caut o secretară! Serios, pui și tu niște întrebări câteodată!

Din cuști veneau lătrături răgușite, amestecate cu alte zgomote, mai ascuțite. Se găseau acolo, într-adevăr, toți câinii din lume și toate blănurile imaginabile: lungi, fine, scurte, groase, drepte sau crețe. Cei mai mulți dintre ei păreau abătuți și deprimați în fundul cuștilor și începeau să dea din coadă de cum le trecea pe dinainte câte un vizitator. Unii câini sufereau de boli de piele și se scărpinau în disperare, alții aveau ochii plânși, câțiva se învârteau în jurul cozii.

Aici un cocker spaniel zdravăn, dincolo un Beauceron solid, dincoace un Jack Russel viguros, sau un labrador liniștit, sau un

* Societatea pentru Protecția Animalelor. (*N. trad.*)